

ปลูกผักแลกค่าเทอม

ดร.ศิริพร กิตติการกุล

รองศาสตราจารย์
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จากการเสด็จสู่สวรรคาลัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงงานหนัก ตลอด 70 ปี เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยมีความสุข กินดี อยู่ดี นำมาซึ่งความเศร้าโศกของคนไทยทั่วทั้งแผ่นดิน แต่ในความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่นี้ ทำให้ทุกภาคส่วน ล้วนตระหนักถึงคุณค่าในพระราชปณิธานและองค์ความรู้ที่ทรงมอบหมายให้คนรุ่นหลัง ร่วมกันสืบสานพระราชปณิธานของพระองค์ เพื่อประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานด้านการเกษตร ด้วยหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ ตลอดจนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายพันโครงการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีอายุ 83 ปี ในปี 2560 จึงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ บุคลากรทุกภาคส่วน จึงร่วมสืบสานพระราชปณิธาน และกำหนดให้ปี 2560 เป็นปีเกษตรสีเขียว โดยจัดทำกิจกรรมและโครงการอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี อาทิ การจัดงาน ตามรอยพ่อ “เกษตรสีเขียว” การพัฒนาพื้นที่ 15 ไร่ เกษตรทฤษฎีใหม่ ท้องทดลองพระราชอา การบูรณาการกับเกษตรกรเครือข่ายในจังหวัดเชียงใหม่ และ กาดแม่โจ้ 2477 ให้เป็นสถานที่พบปะของเกษตรกรนำผลิตผลเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภคด้วยราคาที่เป็นธรรม รวมทั้งโครงการ ปลูกผักแลกค่าเทอม ซึ่งเป็นโครงการนำร่องของการนำพลังของนักศึกษา จากทุกคณะ ทุกชั้นปี ร่วมตามรอยพ่อ “เกษตรสีเขียว” ทำการผลิต ผลิตผลเกษตรอินทรีย์ อาหารปลอดภัย ปราศจากสารเคมีอันตราย ด้วยเทคโนโลยีและองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัย ด้วยวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ในการก้าวสู่มหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ GO Eco

โครงการฯ ได้เปิดรับสมัครนักศึกษาจากทุก ๆ คณะ ให้เกิดการบูรณาการการเรียนการสอน การวิจัย ภายใต้อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญของแต่ละคณะ ทั้งคณะที่ทำการผลิต เกษตรหลัก หรือ Core Faculties (คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะประมง และคณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งคณะอื่น ๆ ปัจจุบันมีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวน 408 คน จาก 10 คณะ และ 1 วิทยาเขต (มหาวิทยาลัยแม่โจ้ แพร่ เฉลิมพระเกียรติ) สร้างเป็นแผนผลิตพืชและสัตว์ ในพื้นที่ต่าง ๆ 5 พื้นที่ ประกอบด้วยสำนักฟาร์มมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (907 ไร่) คณะผลิตกรรมการเกษตร คณะประมงและเทคโนโลยี

คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี และพื้นที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เฉลิมพระเกียรติ เพื่อให้ให้นักศึกษาที่มีความสนใจ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้เรียนรู้เทคนิควิธีการผลิต โดยการนำความรู้ภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติงานจริง มีอาจารย์ที่ปรึกษาให้การแนะนำ และสอนแนะนำในการผลิตพืช ผัก ผลไม้และเนื้อสัตว์ บางวิชามีองค์ความรู้ที่นำไปสู่ภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผลผลิตของนักศึกษาจะได้รับการสุ่มตรวจ ตั้งแต่ในระดับฟาร์มไปจนถึงการเก็บเกี่ยวและแปรรูป มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จึงมั่นใจและรับรองความปลอดภัยของผลผลิตว่า ปราศจากสารเคมีอันตราย เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจ ในความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety)

โครงการฯ นี้ จึงเป็นต้นแบบหนึ่งของการนำพลังของนักศึกษามาสร้าง รูปแบบการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดรายได้ นักศึกษา ได้มีโอกาสช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และยังได้ประสบการณ์องค์ความรู้การผลิตเกษตรของเกษตรกร ภายใต้อาจารย์ที่ปรึกษาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นหลักคิดในการผลิตอย่างพออยู่พอกิน เป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในระหว่าง การศึกษาเล่าเรียน ในมหาวิทยาลัย

หลายคนอาจจะสับสน ในชื่อโครงการ ปลูกผักแลกค่าเทอมอาจตั้งคำถามว่า นักศึกษาจะต้องปลูกผักเท่านั้นหรือ จึงจะ เข้าร่วมโครงการนี้ และนำรายได้ที่เกิดจากการผลิตมาแลกค่าเทอมได้ แต่จริงแล้วนักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ ในทุก ๆ ศาสตร์ ที่ได้ร่ำเรียนมา ทั้งการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ ทั้งเลี้ยงไก่ เลี้ยงสุกร เลี้ยงปลาตามความถนัด ที่สามารถ เป็นผลผลิตที่ปลอดภัย เพื่อสร้างรายได้ อาทิ นักศึกษาสาขาพืชไร่ รวมกลุ่มกันปลูกพืชผัก กล้วยหอม มะละกอ นักศึกษา คณะประมงและเทคโนโลยี เลี้ยงปลาชนิด ปลาหมอเทศ แปรรูป เป็นปลาเส้นแปรรูป นักศึกษาคณะสัตวศาสตร์เลี้ยงไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง สุกร นักศึกษาจากวิทยาลัยพลังงานทดแทน นำความรู้เทคโนโลยีการสีข้าวด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ อันเป็นพลังงานสะอาด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มาสีข้าวอินทรีย์ หลากหลายสายพันธุ์ กว่า 10 สายพันธุ์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเทิดพระเกียรติ และน้อมระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
2. เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษานำความรู้ภาคทฤษฎีในห้องเรียนสู่การปฏิบัติงานจริง เรียนรู้เทคนิควิธี ทั้งด้านการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ บริการวิชาการ จากอาจารย์ เพื่อผลิตพืช ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ปลอดภัย ปราศจากสารเคมีอันตราย เพื่อเข้าสู่ตลาดแม่โจ้ 2477 โดยมีมหาวิทยาลัยทำหน้าที่ในการสนับสนุน
3. เพื่อสร้างรายได้ให้แก่นักศึกษา แบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนเป็นกิจกรรมหนึ่งในการสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงออกถึงการกตัญญู
4. เพื่อส่งเสริมการฝึกทักษะเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม ให้แก่นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ด้วยหลักการ “กิจการ เพื่อสังคม Socially Enterprising”

สถานที่การดำเนินงานของโครงการกระจายในหลายพื้นที่ ประกอบด้วยสำนักฟาร์มมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พื้นที่ 907 ไร่ จากคณะต่าง ๆ ที่จัดสรรพื้นที่ให้นักศึกษาทำการผลิตจากแผนการผลิตที่จะป้อนเข้าสู่ภาคแม่โจ้ 2477 สำหรับพื้นที่ผลิตในสำนักฟาร์มมหาวิทยาลัยได้เตรียมความพร้อม เพื่อรองรับฝึกฝนทักษะภาคปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การเตรียมดิน วัสดุปลูก (ปุ๋ยอินทรีย์ สารชีวภัณฑ์ อาทิ ไตรโคเดอร์มา เพื่อเพิ่มจำนวนจุลินทรีย์ในดิน เมล็ดพันธุ์ผัก (อินทรีย์) ต่าง ๆ อุปกรณ์การปลูกต่าง ๆ (เช่น พลาสติกคลุมดิน ฟาง) รวมทั้งสนับสนุนทีมนักวิชาการพี่เลี้ยง เพื่อให้คำแนะนำดูแล สอนแนะเทคนิควิธีการต่าง ๆ ในแปลงปลูก และให้คำปรึกษาการจัดทำแผนการผลิตพืชผักผลไม้ โดยนักศึกษายังได้รับการจัดสรรพื้นที่เป็นแปลงขนาด 40-60 ตารางเมตร ต่อคน

เป้าหมาย ของโครงการ นักศึกษามีความมุ่งมั่น หมั่นเพียร ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างรายได้ เพื่อเป็นค่าลงทะเบียน รายละเอียดประมาณ 8,000.00 บาทต่อรายต่อเทอม ได้อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษา โดยไม่เป็นภาระของผู้ปกครอง หรือเรียกได้ว่า เรียนสำเร็จด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการได้นำความรู้ภาคทฤษฎีในห้องเรียน สู่การปฏิบัติงานจริง ด้วยเทคนิควิธี ที่บูรณาการทำงานร่วมกันของนักศึกษา อาจารย์ และนักวิชาการ ก่อให้เกิดผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ทั้งพืชผัก ผลไม้ และเนื้อสัตว์ สร้างเป็นรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต นักศึกษา บางสาขา และบางกลุ่มที่ต่างสาขา กัน รวมตัวกันเป็นทีม แปรรูปผลผลิตเป็นอาหาร เครื่องดื่ม รสอร่อย หลากหลายเมนู นำมาจำหน่ายเองในภาคหมั่ว ทุกวันศุกร์และเสาร์ สร้างรายได้ นำฝาก ในบัญชีเงินรับฝาก “โครงการปลูกผักแลกค่าเทอม” ไว้กับกองคลังของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์และระเบียบรองรับ การบริหารจัดการเงินรายได้และเงินบริจาคดังกล่าว ภายใต้การดูแล บริหารจัดการของคณะกรรมการโครงการฯ ซึ่งประกอบด้วย คณะผู้บริหารและตัวแทน นักศึกษาจากคณะ/สำนัก ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม รายได้ของนักศึกษา แต่ละคน และการจัดสรรเงินบริจาค จึงมีเป้าหมายเพื่อชำระเป็นค่าลงทะเบียนเรียนให้แก่ นักศึกษาตามกำลังความสามารถ และความอดสาหะของแต่ละคน ซึ่งนักศึกษาทุกคนล้วนแต่ต้องการแสดงออกถึงความกตัญญู ด้วยการแบ่งเบาภาระ ให้แก่พ่อแม่ผู้ปกครอง

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการฯ เกี่ยวกับแรงจูงใจในการสมัครเข้าโครงการฯ หลายคนตอบว่า เพราะโครงการมีหลักการที่คล้ายคลึงกับเงินกู้ “กยศ” ที่สนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอ ในการรับภาระค่าใช้จ่ายในการเรียนของบุตรหลาน แต่ข้อดีของโครงการปลูกผักแลกค่าเทอม นักศึกษาได้ใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์ ได้ทำงานเป็นทีมกับเพื่อน มีความสุขในการทำกิจกรรม ทั้งการผลิตและการขายผลผลิต บางรายบอกว่า ไม่ได้คิดถึงรายได้ แต่อยากได้ประสบการณ์และมีเพื่อน

โครงการนี้เริ่มดำเนินการในภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2559 (ธันวาคม 2559) ผลกระทบหนึ่งจากการทำการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ สร้างการรับรู้สู่สังคมและได้รับความสนใจเป็นวงกว้างว่า หลักการของโครงการเป็นโครงการที่ดี เป็นระบบการเรียนรู้ ที่จะเสริมสร้างสร้างบัณฑิตคุณภาพออกสู่สังคม มีศิษย์เก่า ผู้สนใจและบุคคลทั่วไปให้ความสนใจติดตามกิจกรรมนักศึกษา ทาง Facebook ของโครงการฯ บางรายให้การสนับสนุนด้วยการบริจาคทุนการศึกษา และวัสดุเกษตรเพื่อร่วมผลักดันโครงการฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์

โครงการนี้แม้จะเป็นการดำเนินการในระยะเริ่มต้น ที่หลายฝ่ายเฝ้าดูผลสำเร็จของการสร้างบัณฑิตลูกแม่โจ้ ด้วยหลักคิดและพัฒนา จากสโลแกน “งานหนักไม่เคยฆ่าคน” รังสรรค์เป็นนวัตกรรมทางความคิด ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงไม่แปลกใจว่า หลาย ๆ ฝ่ายคาดหวังว่าโครงการจะบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายโครงการ ตลอดจนได้รับการพัฒนา ขยายผลด้วยจำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเป็นต้นแบบการผลิตบัณฑิตคุณภาพให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmers) ให้สังคมเกษตรกรรมไทยเป็นรากฐานของสังคมที่เข้มแข็ง มั่งคั่งและยั่งยืน ด้วยความสุขกินดีอยู่ดี ร่วมกันสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้จดจำและสืบทอดไปยังรุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป ■

